

NÔNG-CÔ MÍN-PAM

SAIGON THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG
G. RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO TÈ SU, NGANG RÁP HÁT LANGSA
Tiệm cũ HOLBÉ, sáng tạo trong năm 1865

Tiệm này cũ cựu và to hơn hết các tiệm trong quần hạt
Cuộc dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men, và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhất hảo hạng.
Trữ đầy tiệm, mà mỗi kỳ tàu đều có chở qua luôn luôn.
Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kỹ nghệ, vẽ nghệ chụp hình, được thảo, đồ bó gít, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiền, chai, ly trong sở thiết-nghiệm, máy chám-chít, hu-nhà-khoa, thí-học và cực-chuẩn-tức-chi-cơ-khí. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thương, nhà bệnh v. v.
Rương sắt bỏ theo tàu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.
Đồ máy làm thuốc hoàn, thuốc tễ. Thiết nghiệm phân giải theo cách hóa-học để tầm kiếm vi trùng và phân giải hàng hóa, dọn đồ bó gít và thuốc trừ độc, chuyên-môn. THUỐC HIỆU CHỮ M của
ÔNG LƯƠNG-Y HOLBÉ BẢO CHẾ MÀ TRỊ BỊNH HỨT Á-PHIỆN.
Đồ hương-vị vẽ cuộc vẽ sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.
TIỆM THUỐC TẠI CHỢ-LỚN HIỆU LÀ PHÁP-Á ĐƯỢC PHÒNG NGANG NHÀ GIẤY XE LỬA.
Giấy thép nói tiệm SAIGON, 215. — Giấy thép nói tiệm CHỢ-LỚN, 396.
Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu, đã nạp tại tòa cầu chừng y theo luật.
Đầy viết thư mà xin sách được-tính-lược-biên bằng chữ quốc-ngữ và chữ nho và sách riêng nói giá cả để chụp hình

ABONNEMENTS
EN INDOCHINE

Par an.... 5\$00
Six mois... 3.00
Par feuille. 0.10

GIÁ MUA

Mỗi năm... 5\$00
Sáu tháng... 3.00
Tờ tờ... 0.10

NÔNG-CÔ MÍN-PAM
CAUSERIES
SUR
L'AGRICULTURE
ET
LE COMMERCE

ANNONCES

A traiter avec le
Gérant, le meil-
leur marché,
possible.

GIÁ LỜI RAO

Tính với Chủ
rẻ hơn hết.

M. CANAVAGGIO

DIRECTEUR
PROPRIÉTAIRE

M. LƯƠNG-KHẮC-NINH

CHÁNH CHỦ-BÚT
VÀ QUẢN-LÝ TỜ NHỰT TRÌNH

BUREAUX : TẠI ĐƯỜNG Espagne số 86 - SAIGON

SOMMAIRE

1° Giá bạc, Giá lúa

2° Công vãi lức

3° Thơ của quan Đồng-ly hội-đồng
quần-hạt

4° Học buôn.

5° Nam-kỳ thời sự

6° Viên thế khải.

7° Thời nhưu tổn ích.

8° Phụ bất từ, tử bất khả bất hiếu

9° V ệc đáng làm.

10° Giặc Âu-châu.

11° Thảo mộc xuân-thu.

12° Số mạng

13° Tặng người biết nhuộm sắc nước
văn minh

14° Túy Kiêu.

LỜI RAO CÂN KIẾP

Những vị nào phụ diễn, và văn nhơn tài tử, có gởi bài đến; làm hành hoặc không ân hạnh, tùy theo trí xét của Chánh-chủ bút, còn tờ giấy ấy không trả lại, và cầm không ai dặng gởi thơ phạt; có gởi cũng bỏ không thâu. Còn vị nào muốn mua, xin gởi mandat-poste tới và biên đích danh bốn quán cho rõ. Còn ai muốn hỏi việc chi, xin hãy để con niêm theo trong thơ, mới có trả lời. Xin xem kỹ.

NÔNG-CỒ MÍN-ĐÀM

BIJOUTERIE PARISIENNE

Nhà bán đồ nữ trang hiệu con Rồng Vàng

Ở ĐƯỜNG CATINAT MÔN BÀI 130-132 NGANG NHÀ IN L'UNION
(Xuất nhập bất cần)

Tôi đã thường buôn bán đồ nữ trang cho các cô dờn bà Annam ở Saigon và Lục-Đĩnh, nên chúng tôi mới biết ý các cô hay dùng món chi.

Nay tôi có đặt làm tại nhà hàng ở Paris những đồ nữ trang nhiều kiểu lạ và rất xinh tốt làm cho các cô dùng, nay xin các cô đến nhà tôi mà xem chơi. Những là bông nhán hột thủy xoàng, cá rá, giầy chiền đeo cổ, médailles và médallions nhiều kiểu lạ và hột thủy xoàng nước trắng lịch sự vô cùng của tôi làm riêng cho mấy cô. Nên tôi có lòng cho các cô hay rằng tôi cũng làm ra đồ nữ trang nhiều kiểu rất tốt lạ cho các cô dờn bà Annam.

Vậy tôi trông cậy cho các cô đến viếng tiệm tôi một lần thì tôi sẽ tiếp rước các cô tử tế.

I. GUINTOLI.

HÀNG TÀU

HÀNG BẮC

NHỰT-BỒN, LANGSA

VĂN VĂN

Gởi bán cùng Nam-kỳ,
Trung-kỳ, Cao-mang, Lào.

Tiệm

TRẦN-QUANG-NHIỆM.

Đường Espagne số 84.

SAIGON

Triệu-Cường

TRÔNG RẮNG

Đường Thủy-bình môn bài số 188,

CHỢ-LỚN

E. POURTOU

Đường Amiral-Dupré số 33 đến 39,
SAIGON

Bán rượu chất đỏ, trắng hiệu **Médoc**, hiệu **Bordeaux**, hiệu **Bergerac**, hiệu **Fronsadals**, hiệu **St. Emillon**, hiệu **Beaujolais** và hiệu **Bourgogne**.

Có phân giải rõ ràng chứng cứ rằng không có pha rượu mạnh, ai muốn tranh bán không nổi, vì rượu tốt mà giá lại rẻ.

BỒN HIỆU SAI TRỄ ĐEM ĐẾN NHÀ

Bồn hiệu có làm tờ giao kèo với sáu chủ vườn làm rượu có tiếng tại xứ **Médoc**, và bảy chủ vườn có danh ở xứ **Bordelais**. Kina **Pélalo Goudron Robert**, khai vị tưu có danh và hiệp theo phép vệ sanh hơn hết.

Rượu Sam-banh, rượu hột cốt Sam-banh, rượu chất, thượng mỹ tưu hiệu **Bordeaux**, hiệu **Bourgogne** và rượu ăn bàn rất nhẹ nhàn.

TRONG LỤC CHÂU AI MUỐN MUA SE GỢI ĐỀN
CHỮ MUA PHẢI CHỊU TIỀN SỞ PHÍ

NÔNG-CỒ MÍN-ĐÀM

TIỆM THUỐC CHÁNH

Ông G. RENOUX, quan bảo chế hạng nhất ở đường Catinat và
đường Bonnard trước mặt rạp hát tây, SAIGON

RƯỢU THUỐC TRỊ BỆNH THIÊN THỜI Elixir Anticholérique RENOUX

Đã nhiều năm rồi thiệt là hiệu nghiệm

CÁCH-DÙNG

Một là phải dự phòng trước:

Trong cơn có thời khí, muốn tránh khỏi bệnh dịch, thì phải uống trước khi ăn cơm, một muỗng cà-phê *Rượu Anticholérique*, sớm mai và chiều cũng vậy.

Hay là: *Khi chữa bệnh:*

Khi bị thiên thời rồi (âu tả nhiều lắm cùng là một n.đi hết sức) người bệnh phải uống một muỗng cà-phê *Elixir Anticholérique*, cứ một chận 10 phút đồng hồ thì uống một muỗng hay là cách 5 phút cũng đặng.

Lại nữa, phải thoa rượu chổi cho nhiều cả mình người bệnh. Rồi thì uống cà-phê hay là trà tảo nóng, phải pha rượu Rhum, rượu mạnh, hay là rượu Annam cũng đặng.

Thuốc rượu *Elixir Anticholérique* là mạnh chữa bệnh thiên thời lắm, lại làm cho người bệnh mau mạnh.

Mỗi người nên mua một vài chai mà dự phòng đặng khi nào có bệnh thời khí mà trị.

Giá mỗi ve : 0 \$ 50

Có mua thuốc này phải coi cho kỹ cái tên **RENOUX**, và hiệu con rồng có câu chửng kéo làm sự giả mạo.

PATE PECTORALE THOMAS

Thuốc này mùi thơm như mủ cây, tánh hay khử độc, lại hóa đàm, để trị bịnh sởi mũi nhức đầu, ho, đau-họng, khan tiếng, siêng, vân vân.

Thứ thuốc này mùi ngon ngọt luyến báng nhiều vị rất hay cho bịnh sởi mũi, nhức đầu, cùng các bịnh ho, đau cho bịnh nặng thể nào cũng phải hết.

Mỗi ngày uống chừng bảy tám miếng.

Giá mỗi hộp là : 0 \$ 50

Tại tiệm ông RENOUX là bảo chế y khoa tân sĩ và nhứt hạng bảo chế y sanh đường Catinat và Bonnard trước rạp hát tây có trữ thuốc này.

**THUỐC HOÀN
SANTAL SALOLÉ
THOMAS**

Thuốc này chế ra dùng trong các thuốc-dị mà thôi; trị bịnh lậu, đau bụng đá, đau bụng thiệt là thần hiệu, lại làm cho đường tiểu-tiện, đại-tiện được thông. Người Langsa ở lâu ngày nơi xứ phong-thổ nóng và người Bôn-quốc nên dùng thuốc này.

Mỗi ve giá : 1 \$ 50

Có một mình nhà Đại-dược-phòng RENOUX, ngang nhà bát-tây Saigon trữ bán mà thôi.

NHÀ CỬ MICHEL.

L. CAFFORT kẻ nghiệp

Đường Catinat môn bài số 32, 34, 36, 38, Saigon

SÚNG BAN CHIM

KHÍ GIẢI, THUỐC ĐẠN ĐU THỨ. Đồ phụ tùng sẵn bán.

Xe máy đạp hiệu « ALCYON » và hiệu « SPHINX » (nhà Caffort đại diện cho hai hiệu xe này ở Nam-kỳ). Đồ phụ tùng xe máy đạp (là vỏ xe, ruột xe, đèn, ống thọc, vân vân).

ĐỒ NỮ TRANG, đồ trang lệ và đồ bằng bạc, đồng hồ, đủ thứ, đồng hồ trái quit hiệu « LIP ».

Chuyên đeo cổ, mê-dai, mê-dai-dồng cho người Annam dùng. Vàng đỏ có giầy làm chừng 18 Carat.

GIÁ RẺ LÂM, ÍT TIỆM BÌ KIP 1

SẼ GỞI VÀO LƯU-CHÂU CÁCH MAU LẺ.

Kính trình cùng Quý-vị đặng rõ: Tôi có lập tiệm khắc CON DẦU bằng đồng và bản đồng, con dầu thường và con dầu có số, hoặc có ngày tháng (Dateurs et numéroteurs automatiques). Quý-vị muốn dùng thứ nào xin làm được vừa ý, và sau tôi rất cảm ơn sự thiện thành tương ái của Quý-vị.

TANG-VAN-PHA.

NAM-HONG-PHAT
KHÁCH SẠN

ở đường Boulevard Bonnard, số 606 ngang gare xe lửa nhỏ Saigon-Govap, tại chợ mới Saigon.

Bán rượu tây và sữa xe, máy, đèn essence và đèn, alcool.

Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ.

Quý-quan, Quý-khách ở xa muốn mua bất câu vật chi thì tôi mua giùm, niềm phong kỷ lưỡng gửi tới chỗ ở mây ông.

HUYNH-HUẾ-KY.

DẦU ESSENCE DE MENTHE

THỨ THƯỢNG HẠNG

CỦA

Ông RENOUX

Kế quyền HOLBÉ và RENOUX

Khử độc rất hay, trị nhức đầu;
đau gân cốt, đau xóc-hông, v. v. thì rất thần hiệu

GIÁ MỖI VE..... 0 \$ 20

GIÁ 12 VE..... 2 00

VE TRÒN MÀU TRẮNG

DẦU ESSENCE DE MENTHE

THỨ CHÁNH THƯỢNG HẠNG

CỦA

Ông RENOUX

GIÁ MỖI VE..... 0 \$ 25

GIÁ 12 VE..... 2 50

VE VUÔN MÀU XANH

Xin chú ý với các thứ khác giá rẻ mà chẳng ra chi hết, hiệu ngoài thì cũng là Essence de Menthe mà đâu chẳng phải.

Mua từ một hộp lớn trở lên, mỗi hộp lớn đựng một trăm ve, thì giá sẽ tính sục nhiều.

KHÁ KÝ.— Xin hãy coi kỹ tên ông RENOUX trên mỗi ve, vì ã có người thấy sục thượng-hạng của dầu này, nên mới đã đổi mà làm y vậy. Những người đổi-dã ấy đã bị tòa Saigon ên án phạt rồi.

GIÁ BẠC

Kho Nhà-nước	3.15
Hãng Đông-Đương	3.15
Hãng Hồng-Kông Shanghai	3.15
Hãng Chartered	3.09

GIÁ LỬA

Mỗi tạ 68 ký-lo chở đến nhà-máy Chợ-lớn (Trả bao lại cho chủ)..... 2 \$ 10 tới 2 \$ 15

CÔNG VĂN LỤC

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 17 langsa tháng 11 năm 1916 :

Quan Phủ nhì hạng Lưu-văn-Ôt, Chủ quận Cao-Lãnh (Sadec) nay bỏ đi trốn nhậm Quận Lai-Vung (cũng trong hạt đó).

Quan Huyện nhứt hạng Đỗ-văn-Điền Chủ quận Lai-Vung, nay bỏ đi trốn nhậm Quận Cao-Lãnh (cũng trong hạt đó).

Thầy Nguyễn-văn-vân, thơ ký thiết thọ nhì hạng dinh Hiệp-lý và các tỉnh Nam-kỳ, đang giúp việc tại sở thuế chánh ngạch ở Saigon, nay bỏ đi tòng quyền Quan chánh Tham biện chủ tỉnh Sadec, thế cho thầy thơ ký thiết thọ Vương-quang-Kỳ.

Thầy Vương-quang-Kỳ, thơ ký thiết thọ nhứt hạng, dinh Hiệp-lý và các tỉnh Nam-kỳ, đang giúp việc tại tòa bố Sadec, nay bỏ đi tòng quyền quan đốc sở thuế chánh ngạch ở Saigon, thế cho thầy thơ ký thiết thọ Nguyễn-văn-Vân.

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 25 langsa tháng

11 năm 1916 :

Thầy Quảng-duy-Hưng, thơ ký thiết thọ nhứt hạng, dinh Hiệp-lý và các tỉnh Nam-kỳ, đang giúp việc tại Vĩnh-long, nay bỏ đi tòng quyền quan tham biện cai quản dinh Hiệp-lý (tòa nhì) thế cho thầy thơ ký thì sai hạng ba Nguyễn-viên-Liêm, bỏ đi tòng quyền quan chánh Tham biện chủ tỉnh, Vĩnh-long

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 25 langsa tháng 11 năm 1916 :

Thầy giáo tổng hậu bố Henri Marchand, đang dạy tại trường tổng Hòn-chông (Hatiên) nay bỏ đi tòng quyền quan Chánh tham biện chủ tỉnh Mỹtho, đang thế cho thầy giáo tổng nhì hạng Lê-văn-Nhơn, dời đi dạy tại trường Hòn-chông.

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 27 langsa tháng 11 năm 1916 :

Quan Phủ nhứt hạng Tô-bảo-Thanh, mắng kỷ xin nghỉ rồi nay bỏ đi tòng quyền quan Chánh

Tiệm bảo chế chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

tham biện cai quản dinh Hiệp lý, Saigon.

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 28 langsa tháng 11 năm 1916 :

Thầy giáo hậu bổ hạng tư Trần-thượng-Tuân, đương dạy tại Sóc-trăng, nay giao lại cho quan Đốc học chánh.

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 28 langsa tháng 11 năm 1916 :

Tên Huỳnh-văn-Nhiều và Trần-

văn-Liêng được lên chức lính nhứt hạng tàu của nhà nước Nam-Kỳ.

Vi lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ ngày 30 langsa tháng 11 năm 1916 :

Thầy Nguyễn-văn-Vĩ, thơ kỹ thiết thọ hạng ba dinh Hiệp-ly và các tỉnh Nam-kỳ, đương giúp việc tại tòa nhứt (phòng nhứt) nay bổ đi tưng quyền quan chủ tỉnh Gia-định thế cho thầy kỹ lục chữ Annam thiết thọ hạng ba, xin nghỉ.

Thơ của quan Đổng-ly hội-đồng quản-hạt

Saigon, le 2 Décembre 1916.

Quan Chánh chủ Hội-đồng Quản hạt Nam-kỳ, Chánh chủ hội chánh trong cuộc xổ số của hội Hồng-Thập langsa, gởi cho quan quản lý tờ nhứt trình « Nông-cổ-Min-đàm »

Saigon.

ÔNG QUẢN LÝ,

Tôi xin ông lấy lòng đại độ nhìn một khoản ni ết trình của ông cho cuộc xổ số Đông-dương của hội Hồng-Thập langsa.

Cuộc xổ số này, bày ra cho hội Hồng-Thập langsa (Hội dưỡng quân binh bị bệnh, Hội Union des Femmes de France, Hội Société des Dames françaises), thì quan Tổng-Thống Đông-Dương toàn quyền có cho phép trong lời nghị đề ngày 25 langsa tháng 9 năm 1916.

In ra hết thấy là ba chục muôn tấm giấy số, mỗi số là một đồng

bạc. Số trúng được hết thấy là 140.000 đồng.

Hết thấy là 341 số trúng chia ra như sau đây :

1. Một số độc đắc trúng 40.000\$ 40.000\$
2. Một số trúng 15.000\$..... 15.000
3. Một số trúng 10.000\$..... 10.000
4. Ba số mỗi số trúng 5.000\$ 15.000
5. Năm số mỗi số trúng 2.000\$ 10.000
6. Mười số mỗi số trúng 1.000\$ 10.000
7. Hai chục số mỗi số trúng 500 1.000
8. Ba trăm số mỗi số trúng 100 30.000

140.000\$

Định cuối tháng ba năm 1917 xổ số tại Saigon, có một hội lập ra đặng kiểm xét, coi sóc. Máy quan hội viên ấy là :

Quan Nguyễn-Soái Nam-kỳ, Chánh chủ hội;

Quan Chánh trạng sư, thay mặt, phái viên;

Quan Kho bạc chánh Nam-kỳ, phái viên

Quan Chánh đầu phòng thương mại, ở Saigon, phái viên;

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa, ai hỏi mục lục thì gởi đến chẳng sai.

Quan thay mặt cho sở Tài-chánh kỹ-lục ;

Nếu đến ngày định xổ trên đây mà số bán chưa hết, hay là có việc chi cần kiệp, thì sẽ đình lại một ít lâu, nhưng mà chẳng được quá hai tháng.

Mỗi xứ trong cõi Đông-Dương thì có một hội riêng coi về sự gởi bán giấy số trong mấy tỉnh, lại cũng có các quan Tham biện, quan sở Kho bạc, quan sở Thương chánh và quan sở Điện-báo giúp sức. Còn tại Saigon và Cholon hội ấy sẽ mượn mấy người chuyên nghề thương mại và kỹ nghệ ra công khó bán giùm giấy số.

Rồi đây sẽ có giấy dán cùng

thành phố và các làng trong cõi Đông-Dương mà nói rõ ràng về cuộc xổ số này cho thiên hạ biết. Sáng đây tôi xin đem cho bá tánh rõ lòng ái quốc của ông Ac-danh (Ardin) ông Bọt-tai (Portail) và ông Lê-văn-Nghi vì ba ngài này có lòng đại độ in cho hội 15.000 tờ rao không ăn tiền chi cả.

Ông quản lý tờ « Nông-cổ », tôi đã chắc rằng ông sẵn lòng đem mấy lời trên đây vào nhứt trình ông đặng cho ai ai đều hay rõ ràng cuộc xổ số này, ngõ hầu giúp sức cho nên cuộc ái quốc này đây.

Tôi kính gởi cho ông quản lý, đôi lời rất cảm ơn của hội chánh.

RIMAUD.

Sở giáo-huân tại Nam-kỳ

LỜI RAO

Sửa lời nghị đề ngày 23 Langsa năm 1915 (là đều ít có đó) và cho kỳ thi tới đây mà thôi như vậy : mấy học-sanh xin thi vào trường lớn được từ 16 tới 17 tuổi. (Lời nghị số ' 2280 E đề ngày 29 langsa tháng 11 năm 1916. của quan Tổng-Thống Đông-Dương toàn quyền).

HỌC BUÔN

Như chư vị điển chủ phú gia, và quan viên trong Bô-quốc đây, có lòng, trước là lo cho con cháu mình, đặng thông giỏi nghề buôn chung, hùn lớn, sau là giúp giùm cho người một nước, đặng chỗ sáng láng thanh lịch; thì

xin chớ nại tôn công, cũng không mạt của chi đâu mà ngại, đặng ra sức chung cùng mà lập hùn, theo lời ta đã tỏ ra trong bài trước đó, lập một nhà trường để dạy nghề buôn; nhà trường ấy, sắm đủ chỗ ngủ, chỗ ăn cho

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa, ai hỏi mục lục thì gởi đến chẳng sai.

học trò ở, cũng giống như nhà trường Taberd; ăn có giờ, học có buổi; nghỉ có khi; chơi có thuở, lệ luật phép tắc, và giá, sẽ định tùy theo ý của các vị lập hùn; việc ấy chẳng có chi khó, mà phải phân trần. Ta xin phân thê học buôn, đặng nên danh, hành thương hữu pháp thê, nghĩa là: (Làm nghề buôn phải có phép tắc). Những trò nào, nhà cha mẹ dư ăn, rộng xài, mà trò ấy có tờ làm bằng, là mình đã học tại trường sơ học rồi, nhưn tuổi lớn, quá lệ của quốc gia định, không cho vào tràng bực nhì; nhưn trò ấy mới đặng vào tràng, dạy nghề buôn sẽ lập đó. Ấy là cách tuyển học-sanh cho vào trường học nghề buôn. Nghĩa là người đặng rõ chữ Đại-Pháp, thông nghĩa lý, học nghề buôn mau hơn người chưa thông chữ nghĩa của Chánh-quốc.

Phòng lập cuộc dạy nghề buôn; dạy học toán đủ phép về nghề buôn; dạy học làm sổ sách biên ký về nghề ấy; dạy học cách sắp thứ tự hàng hóa mua là sao, bán là sao; dạy học phép tính phỏng vốn bao nhiêu, lời bao nhiêu,

xài phí bao nhiêu, còn lại bao nhiêu; dạy học phép đãi bạn hàng thê nào, lời ngay tin thuận thiết làm sao; dạy học phép liệu trước mà ít sai, dạy học phép sắp đặt xem xét cho rành; dạy học luật nghề buôn cho rõ, để dễ việc cho khỏi sai mà hao tiền; dạy học các thứ chữ và tiếng cần kiệp về nghề buôn; dạy học phép giao thiệp cho phải thời, cho nhằm lúc, cho đến chỗ, đặng khởi hạp việc buôn; dạy học tánh ngay thật phân minh, đãi người như mình vậy; dạy học cho thông thuộc cách thê nào, mà rõ biết giá hàng cao thấp, lúc nào lên xuống, liệu trước cho nhằm; nhiều trúng mà ít sai; dạy học xem người nơi ngoài mặt, mà rõ ít nhiều ở trong lòng; dạy học cách mừng giận thương vui, theo lúc phải ép trí, mà không cho rõ ra ngoài mặt.

Xem coi trong mười bốn đều dạy trước đó, là đều chánh lý trong nghề đại thương. Đền lúc nào học đặng mười bốn đều ấy rồi phân ra ba năm sơ học, ba năm chánh học; hết đủ ba năm đầu rồi, thì lựa người nào đúng bực, thì

Tiệm báo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

bỏ qua nước khác ở, một là học thêm, hai là làm người thông tin cho nhà trường buôn của Bôn-quốc đó.

Sao cho làm thông tin, ra ngoại quốc mà làm chi? Nghĩa như vậy: Tuy lập tràng buôn mà dạy tập người Bôn-quốc cho thông nghề buôn; muốn cho học trò thông-giỏi mau, thì tại nhà trường ấy phải lập một

phòng lãnh việc buôn, theo tiếng thường dùng gọi rằng: Đầu nậu, lãnh việc chịu giá thấp, bán giá cao, không vốn mà ăn tiền đầu; trong phòng ấy để đủ kiêu, thập vật hóa hạng; giá bán định sẵn, giá mua biết trước, lấy lời nuôi người làm hàng đầu nậu đó.

(Sau tiếp.)

Chủ Bút.

Nam-kỳ thời sự

XE HƠI VÀ XE KÉO

Hôm 28 Novembre lối 10 giờ rưỡi tại đường kinh-lấp, trước bôn kèn, xe hơi số 553 đụng xe kéo số 1332; thê xa là Nguyễn-văn-Lục, 47 tuổi. Trên xe hơi rất mạnh, cẳng hư hai bánh xe kéo, còn thê xa bị văng ra rất xa, trầy tay, trầy chơn, không trọng bịnh. Hai đảng đề thuận-tình cùng nhau, không đi cớ.

CŨNG LÀ ĐỤNG.

Cũng ngày ấy, lối ba giờ chiều tại góc đường kinh-lấp và đường Vannier, xe kiến 159 của Dương-v-Cai, 34 tuổi đụng xe máy đạp của khách Dương-Phước, chủ-tiệm ở Hàng-sao. Bánh xe-máy đạp mà người thi vô hạp. Hai đảng tình êm.

BÁI NẠI

Trương-thị-Lý, đền-chủ ở đường hêm Hamelin và Nguyễn-thị-Liêu,

bach-thê, ở nhà số 7 đường Hamelin lâu đã ra đi thừa. Nay xin bãi nại.

TRONG NHÀ CON CHẶNG KHAI HUÊ, RA ĐƯỜNG SÁ, CON TOAN...

Bữa 29 tháng rồi, lối 5 giờ rưỡi, có một người đờn-bà Anđam, 33 tuổi, vô nghệ, nhà ở Khánh-hội, sửa-soạn vô nhà báo-sáng Chợ-lớn mà nằm nơi. Đi vừa tới cầu Khánh-hội, thì xô ra một đờn con tra, số tuần-thành chớ mẹ và con vào nhà thương thí Saigon Khán-nghiệm, nay đã điệu về Báo-sáng Cholon rồi.

CŨNG XIN BÁI NẠI

Thầy Nguyễn-văn-Được, thông ngôn tòa Tập-tụng ở nhà 69 đường Testard xin bãi-nại vụ kiện thăng đây-tờ là Huỳnh-văn-Bồ trốn vì nay thăng Bồ xin trở về với chủ.

Tiệm báo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

CHÓ CỦA AI ĐI LẠI ?

Một vị làm việc sở Thương-chánh nhà gần hãng rượu Chánh-Hưng

(Cho-lon) khai rằng có một con chó xù có vá vàng trên lưng mà phía tả và sau đuôi đi lại qua nhà vị ấy. Ai có xin lại, người sẵn lòng cho-

VIÊN THẾ KHẢI

Từ đây Viên-thế-Khải mất lòng tin-cậy của mọi người — Các hội-viên trong Chánh-phủ-ngự-viện trước gặp con biển phải quyền nay đều từ-tảng — Lại còn bày làm cáo-bạch dán khắp nơi đồn nói Thế-Khải hôn-quân vô-đạo mãi-quắc cầu-vinh — Đương lúc nguy-cấp các quan tống-trấn như Phùng-quốc-Chương, Long-tế-Quan, Trương-Huân là nha-trảo của Khải lần lần cũng lánh mặt. Mỗi hại càng ngày càng lớn, nước đã đến trôn.

Lúc đó, các sứ-thần ngoại-quốc mới hết trông cậy, mới hết mướn các nhà báo-quán hô rằng họ Viên là một tay lạnh-lợi, khôn-quĩ, là người kiến-thức có thể cầm quyền chánh được.

Quốc-chánh rối loạn đầu chùng một tháng thì Viên-thế-Khải bị thuốc độc mà băng. Kể đồn nói họ Viên tự tử, người nói bị thuốc mà bỏ mình. Song xét cho kỹ thì có lẽ họ Viên bị thuốc. — Kể Viên-Koting, trưởng-nam của Thế-Khải, đình-thần chọn dạng làm đông-cung cũng tự-tử.

Những vị vương-đế nơi Á-châu thường hay băng thình-linh, đây Thế-Khải cũng vậy. Mà đó cũng là lẽ chánh vì các vương-đế sanh tiền ham sát sanh, mọi việc cứ gươm đao làm căng bôn, nên thác

thi thác theo cách dữ-lợn, gươm-giết như là gươm-đao hay là thuốc-độc.

Cách vài tuần trước khi băng, Thế-Khải coi dèo dân nghịch, không thể cự-đương phải lập Dân-quốc lại. Bởi vậy, sau khi họ Viên tạ thế thì Lê-nguyên-Hồng là phó Giám-quốc lên sửa trị ngôi báu.

Nhưng mà cái việc Viên-thế-Khải qua đời đây làm cho cả Hoàng-cầu ghé mắt vào Trung-hoa, và thấy rõ công-cuộc lộn-xộn của bọn sứ-thần, lãnh-sự ngoại-bang mà thăm lo cho việc xảy đến.

(CHUNG)

Fernand Farjenel.

Trần-phát-Văn, lược dịch.

Lời rao

Nhứt trình Nông-cổ Mìn-đàm có gởi bán trong Chợ lớn tiệm hát-Xương, đường Thùy-binh số 335, đường Tống-dộc Phương số 72, chư vị có muốn xem xin đến trong hai nơi ấy.

Bốn quán.

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gởi đến chẳng sai.

Thời nhơn tôn ích luận

Đang thời còn nhiều chuyện hữu ích lắm, và cũng có nhiều chuyện tổn hao lắm, anh em lớn nhỏ tại bốn-quốc, có ý xét suy nghĩ tính, thì ắt là rõ thấy đều nào hữu ích, đều tổn hại. Người mà biết chỗ tổn phải tránh, chỗ ích phải làm, thì mới phải; ví như người không biết xét, mà bỏ chỗ tổn, tìm chỗ ích, ở đời thả trôi theo dòng nước chảy, theo ngọn gió đưa, thì hại chung cho đồng người lắm lắm.

Chỗ ích ở trên, chỗ tổn ở dưới; chỗ ích là bề mặt; chỗ tổn là bề trái; chỗ ích là chỗ nên; chỗ tổn là chỗ hư; ấy đó phải rõ trên, mà bỏ dưới; phải rõ mặt, mà bỏ trái; phải thấy nên, mà bỏ hư; dạng như vậy, sanh dân an ổn việc lợi trong nước, lớn nhỏ đều hưởng, nước nhà bình an, bớt sanh gian lận, trộm cướp, ngang tàng, ngược dộc. Người ta sanh ra có tánh trời, để cho khôn lúc nhỏ chưa thông, chưa rõ việc đời mà chơn tâm tốt lắm, thấy ai buồn, buồn theo, thấy ai giận, giận theo, thấy ai vui, vui theo; gọi rằng « Thiên lương. » Đến lớn khôn, vì lo cho no ấm, đủ no, đủ ấm rồi, lo danh, lo lợi bởi các sự lo ấy, buộc người phải quên nhiều lắm; sự lo lợi hại thanh suy, gấp, nơi dụng tiền, mỗi mỗi phải có bạc tiền, mới an, thiếu bạc tiền, không an; vì lo có bấy nhiêu đó,

mà sanh ra nhiều đều, bại họa tục tốt.

Nước thanh lịch khôn ngoan, cũng không khỏi lo lường tính toán cho có lợi nhiều, mà an thân; nhưng mà người khôn lập lệ luật phép tắc kỹ, dân cho học hành rõ chuyện, xử việc có chừng, sợ xấu hổ tránh nơi như nhuốc. Hễ con trẻ nhà nào, nhà ấy dạy tập, cách cuộc ở đời; sao là phải lẽ, sao là sai lẽ, sao là có tội, sao là không tội. Người lớn khôn, điều dắc người nhỏ dại thói tục văn minh, tối xấu phải biết, để ở để làm, rập ràng phong tục.

Vậy xin bạn Bốn-quốc, xem xét cho kỹ, trong xứ ta, nay thuộc dân của Mầu-quốc; quan trên rộng xét, dung túng nhiều đều, luật buộc dân thuộc địa, khác và nhẹ hơn buộc dân chánh quốc; vì sao? Vì thấy người thuộc dân còn đang ít trí chưa thông, chưa giỏi, cho bằng người chánh quốc. Nếu mà bắc chắc lại thì khó cho người thuộc dân, ăn ở cho đủ lệ luật, Người Bốn-quốc xem tánh ý còn bơ thờ, ít lo nghèo, không lỗi luật lệ; thả luồn tánh tình, không kèm trí ý.

Ta xin chỉ có cho bạn Bốn-quốc xem; quốc gia mở rộng lòng nhơn lập quán hạt hội-dồng, lập địa hạt hội-dồng, lập thi cai phó tổng, ba đều này chúng ta đủ thấy lòng nhơn của Mầu-quốc, bố hóa ra

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gởi đến chẳng sai.

cho dân thuộc địa, để cho người dân thông thả, lựa chọn người tài đức, thông đạt trong xứ, cả nước lựa người tốt, người giỏi, người giàu, người kiêu; đừng thay mặt cho dân trong thuộc địa; để bàn luận tính lo với quan trên; việc nào có ích việc nào tổn hại; chỉ cầu một đều cho ngay tin, cho thông rõ dân tình, mà cai trị cho an ổn:

Xét cho chí lý, quả là nhà nước chánh trực đãi dân thuộc địa, thứ nhất là những người có học thuộc những tiếng Mâu-quốc rõ thông thời sự, mỗi khi có điệp chi, phân biệt tại trong làng; tại trong tổng; tại trong quận; cho dân khờ nghe cho rõ ơn rộng, xứ công của Mâu-quốc; cho phép dân lựa chọn người giỏi người tốt, người khôn, người giàu, ra giúp trên là nhà nước, dưới là thuộc dân, cũng là người một cảnh, một bôn với nhau; đồng lòng ngay thật, xúm lại lựa người thay mặt, cả xứ, cả hạt, cả tổng, cả làng, cho quả là người đứng bực thông minh, chánh trực

phú túc, dựng ra sức giúp nhà nước, luận việc công, bỏ việc tư; luận việc trị dân, bỏ việc lợi nhà riêng của mình. Làm như vậy, thì nhứt là nhà nước quan trên vui xem tục tốt của thuộc địa, mừng thăm rằng, hóa dân mau theo cách thanh lịch của Mâu-quốc, thêm lòng tin cậy; sau là dưới dân khờ, nhờ ơn ở an, làm ăn bình tĩnh:

Có phải là trên dưới đều vui hưởng. Lý nào, mà trong bốn triệu người, lựa chọn cũng có người tốt không toàn hết, chớ cũng vừa biết. Chẳng rõ, không hiểu sao mà mỗi khi cứ tổng ra thì, lựa hội-dồng địa hạt, lựa cử hội-dồng quản hạt; thì xem coi nhiều chỗ không thiết lựa; cứ xem coi, ai mà muốn làm, mà chịu cực khổ, công không sợ nhọc, bạc không sợ phí; thì cứ cứ người ấy. Xem coi lựa như vậy quan trên có lý cũng hiểu dân làm biếng, không thiết lựa; thì người Bôn-quốc có buồn và hổ thâm không?

Cử bút.

Phụ bất từ, tử bất khả bất hiếu

(Cha chẳng lành, con chẳng khá chẳng thảo)

Thường thấy có nhiều người ít suy nghĩ, không sâu xét, hay phụ nghĩa sanh thành, chẳng hay mến thương cha mẹ. Sanh trong

đời, ai cũng có ba đấng đáng tôn kính là: Quân, Sư, Phụ (vua, thầy và cha): Ta phải trải thân đến nợ nước, là vì ơn ngọn rau

Tiệm báo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

tất đất, quốc vương thủy thổ; khắp trong thiên hạ đâu chẳng phải đất vua; từ đất chí mé biển, ai cũng là tôi của vua (phổ thiên hạ mạc phi vương thổ; suất thổ chi tân mạc phi vương thân.) Ta phải nhớ ơn thầy, vì là người vạch đường chỉ ngõ, mở thông trí hóa ta, và lại nhứt nhứt cấp môn, bách niên chí nghĩa, ơn đức ta phải ghi lòng. Ta phải thương yêu, phụng dưỡng cha mẹ ta, vì người đã làm công khó nhọc, sanh ta rồi còn nuôi ta từ lọt lòng mẹ cho tới lớn khôn. Cực nhọc trăm bề. Nếu ta suy rằng: Tạo-hóa sanh vạn vật mầu nhiệm, dày công, thì ta cũng nên tở công ơn cha mẹ ta như đấng tạo-hóa dựng nên vạn vật. Lòng cha mẹ thương con không cùng, có khi cũng dám sánh trời cao, biển thẳm.

Phàm con người có lúc vậy lúc khác, như hoa lúc nở lúc tàn. Cha mẹ ta nuôi ta lúc bé thơ, là có lòng trông cậy «Dưỡng nhi đãi lão», thấy con khôn lớn măng rở vô cùng, lo định vợ gả chồng, đưa nào có nghề nghiệp làm ăn lại an ủi dục lòng cho nó làm ăn cho nên gia thất với đời, Rồi có đưa nào nghèo khổ lại phải cực lòng lo mà bảo bọc, kiếm thế nợ phương kia cho nó lo làm ăn, vì sợ con nghèo khổ. Công ơn cha mẹ nói sao cho cùng kể sao cho hết, nên làm người trong vô-trụ phải ráng lo mà báo ân nghĩa cha mẹ, đừng có bồi đáp chút đỉnh, chớ biết sao trả đặng trọn. Chẳng những ta phải

phụng dưỡng cha mẹ mà đủ, ta phải kiếm thế chi mà làm cho đẹp dạ thung dung, buổi còn đương tại. Ôi!Ơn cha mẹ càng suy càng thẳm, càng nghĩ càng dày. Sao mà có nhiều người lại với phỉ ơn, không biết kính thờ cha mẹ. Con người đến lúc già làm sao cũng chẳng ngăn việc đời, ít ăn ít ngủ, mà có nhiều ông lão hay dỗi tánh, người vui hóa ra quạu, kẻ hay nhớ lại trở nên lẫn. Hay rầy la, khuyên bảo. Người biết xét thì cứ một mực phụng thờ. Có kẻ vô tâm thấy cha dỗi tánh vậy thì háy nguýt kêu ông già kia, ông già nọ. Mấy ông già hường ra thanh tịnh, ít chịu rầy rả, thấy cháu giận trướng thì hay ra, chẳng dè cha nó lại nghĩ ông ghét cháu, xéo xải binh con nói vậy nói khác. Sao không nghĩ, có cha mình mới có mình, có mình mới có con, chứ một bôn thủy nguyên, chớ không lẽ ai mà được sanh tự nhiên, không cha không mẹ. Dầu cha mẹ có không nghĩ, có giận giủi ta, thì phải cam lòng chịu, giữ trọn đạo con. Chớ có đem câu truyện Hoàng-phi-Hồ ra mà nói: «Quân bất minh, thân đầu quang ngoại, phụ bất từ, tử tác sạm sương» song phải, đọc câu sách này: «Quân bất minh, thân bất khả bất trung, phụ bất từ tử bất khả bất hiếu.»

Vậy những người bội nghĩa bất hiếu phải ăn năn chừa bỏ cái tật xấu đó; thờ kính cha mẹ già, hết lòng gìn hiếu đạo. Và lại mình muốn ngày sau con mình ở có

Tiệm báo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

hiếu với mình, thì trước hết mình phải ở có hiếu với cha mẹ. Chớ có tưởng rằng không dạy rằng, không ngó gương tốt trước mắt mà con cháu nó có hiếu tự nhiên,

cũng tại nơi mình hết. Cha ngỗ nghịch, sanh con ngỗ nghịch; người thảo ngay, dòng giống ắt thảo ngay.

Cao-hải-Đề.

VIỆC DÁNG LÀM

VỀ CÁCH SỬA ĐIỀU HÁT-BỘI ANNAM.
(tiếp theo)

Tại Bồn quốc, từ người lớn đến kẻ nhỏ, đều hiểu, đều thấy, cách hát bội Annam ra làm sao? Bất quá người nào hoặc đờn ông, hay là đờn bà, trong nhà có dư tiền, lập gánh, chuộc kếp hát nam, kếp hát nữ, nghe ai khen tên Xoài hát hay, thì ra tiền trao trước một đôi chục, cho đến một đôi trăm, tên thị-Mít hát giỏi, thì cho người đỡ cũng ra bạc trước chuộc trong gánh của người ta đang hát. Vậy mà xét cho kỹ, hay ra thế nào, và giỏi ra làm sao? Người đã ắc chưa hiểu.

Hoặc nghề quen dạng mặt, múa nhẩy gọn, bát tiếng trong, bộ mặt đẹp, thuộc một ít câu tuồng, có đờn hiểu chút chút, có đờn không hiểu chi hết, mang râu, đội mào, mặc măng, mặc dáp, áo bào chi chi, vẽ mặt lão, mặt kếp, mặt tướng, đỏ quá đỏ, đen quá đen, xám quá xám; ra rạp múa nhẩy làm bộ quá chừng, hét la in ỏi, nhái nhắc việc chiến tranh, đã hình người oai phước; trong cách hát xướng mười tiếng nghe không đặng ba, bộ làm mười nhăm không đặng, một hai, trong một gánh

hát lựa chọn hết sức, chừng có lấy hai ba mặt làm tuồng, cho phải phép, cho vừa chừng, câu hát cho nhảm chữ. Xem coi có buồn không? tục sai đề vậy hoài, cũng bởi người bỏ qua, đến tràng hát xem đông cho vui, đến đình miếu, coi hát cho ngộ, Nếu hỏi lại mấy ai xem kỹ, xét xa, sao rằng nhảm, sao rằng sai? cũng có một ít người nghe đặng câu tuồng, chê rằng quấy, không nhảm chữ; cũng có người quen nghiệp sai, chê hát không nhảm nghiệp; có người thấy làm bộ thái quá, chê làm bộ kỳ, có người thấy kếp hát làm biếng, không có màu nhảm phạm sự, thương vui, giận ghét; chê lằng, phân phân bất nhứt; lại có nhiều người xư xóa nói: Hát bội là dân dốt nhiều, ít dân rõ chữ nghĩa, cứ học sao quen vậy, lại thêm đời nay, ai bắt chặt, bắt hẹp chi mà chúng nó phải ráng; một người muốn trách, trăm ngàn người muốn bỏ qua, thì làm sao mà đòi chỗ xấu, ra chỗ tốt cho đặng.

Than ôi! như vậy có bại hoại điệu hát bội không?

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

Cách hát bội nhứt là tại bầu gánh, ham cho có gánh hát, mà tính việc nhứt là có lợi như đi buôn; cho nên miếng bát cho có người xem thì cho rằng đặng; không quyết ắt sự kèm thúc tập dạy cho phải lý, cho nhảm việc, xư phân lộn xộn, làm cho những kẻ nghèo bèn theo hát, ra một thói quen, tham tiền bạc quên nghề nghiệp, mất sự tinh thành; thấy bầu gánh tranh danh, nó ngờ sức nó đã quý báu; vậy có hư tục không? Ấy là bầu gánh. Còn người bàng quang, từ sang đến hèn, từ cao đến thấp, chú ý tới rạp xem hát mà chi? Ưa vui, chỗ đông, có một ít người có trí ý, xem xét đờn này, đờn kia, hát nhảm, hát sai, hát giỏi hát dở, trong mười chưa có một hai; còn bao nhiêu nhóm lại coi sơ sơ, nghe nó nói chuyện tức cười, nghe nó làm bộ quá trốn, tức cười, hoặc lo nói chuyện, cãi rằng thuộc tích trước khi hát; vai này hạ rồi, kể vai kia tới; làm mặt thông thái giỏi hơn mấy người khác, cứ nói chuyện om sòm, không nghe chi hết; như vậy xem hát làm chi? thấy chỗ nào mà phải sai. Cũng tại nhiều người không rõ việc

nên kếp hát nó đề người là vậy đó.

Bởi sai quấy đã nhiều, làm đều hay sanh tệ; cho nên ta ra sức mọn, quyết sửa cho xong, mới nhóm kếp hát, lập một gánh sơ, chú ý sửa sang lại cho đặng khá, nay ước chừng ba tháng; có nhiều người trông mong, ước cho nên việc, có nhiều người ganh ghét, trừ cho hư việc; có nhiều người chưa thấy chi, mà trách, nói không thấy sửa chi hết. Thôi! Ta cũng không công đâu mà tranh luận, quyết chỉ làm mài sắt, hoặc thành kim. — Từ đây sắp tới ta chỉ chờ nào sai, ta ước sửa chỗ nào nhảm; để cho bồn quốc người đỡ có gánh hát, hoặc người nghề hát, kếp nam, kếp nữ, xin coi ý chỉ cách sao là nhảm, thế sao là phải, chỗ nào quấy sai, thì sửa hư, nhờ lâu ngày, một người làm một ít; câu may điệu hát đặng nên về sau cùng chẳng? Chớ xét cho chí lý, nỗ nào mà gặp thấy sửa tục đã ngoài trăm năm; tuy sai, mà nhái đã quen, khó làm trong một ngày, một tháng, hoặc một năm cho xong đặng.

(Sau tiếp)

Bầu Ninh.

TIN GIẶC ÂU-CHÂU

Tin ngày 1er Décembre 1915.

Nga-binh lấy lực đánh phá binh nghịch nơi núi (Carpathes), thừa thắng bắt hơn 700 tù giặc, 6 khẩu súng liên-thình và binh khí rất nhiều. Binh Đức cũng chịu thiệt rằng Nga thắng tại (Carpathes) và

phía đông (Transylvanie).

Tin thành Luân-đôn cho hay rằng Đức binh liên-xạ đờn binh Anh tại Guedecourt và phía Nam-thành (Arras), lại cũng công-phá (Mauquissart) và (Neuve-Chapelle) rất ngặt.

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

Tin ở Ba-ly rằng: — Đồng-minh bán binh nghịch phía nam sông Somme và miền Biaches và Pressoir.

Binh Tác đoạt hòn núi phía tây-bắc Grunista, đánh đũi binh nghịch chạy tứ tán binh (Zouaves) công phá trại binh đồn trên một hòn núi ở phía bắc thành (Monastir). Hai bên đương hòng chiến, binh (Zouaves), tấn lên hòn núi số 1248 là nơi binh nghịch cố

thù. Còn binh Ý thì kéo riết lên dãy núi (Creznateva).

Hai bên mé sông (Ancre), đại-bát liên-thình nỏ vang trời, phi-công đông-minh quân trái phá chỗ yếu-binh quân nghịch và làm hư hao nhiều. Có một phi-thoàn bức bị Pháp bắn rớt, xét trong phi-thoàn có hai viên tướng thuộc cơ Thủy-sư và có một bức địa-đồ Anh-quốc.

TÀI-BÛ-U-KÝ

5, Rue des Interprètes, Bentré.

1. — Chụp hình giấy mộc (Papier mat). 2. — Đồ phụ tùng xe máy đạp. 3. — Thuốc tây đủ thứ. 4. — Giấy mực Langsa, Văn quốc-ngữ 5 \$ một trăm. Châu-bá-lư 10 \$ một trăm. 5. — Khăn bùn đóng. Hiệu cũ là: Thanh-Nam-Quang, của ông Giám-tốc Nguyễn-khắc Huệ, nay để cho Thầy-giáo Nguyễn-bửu-Tài. Đặt khăn xin nói vòng dầu máy phân tây, máy vặn, cễ tọc hay là cúp, (cột vặn 0 \$ 50; muốn có khăn thì phải gửi theo thư 0 \$ 50 bằng mandat postal) và đề thư cho:

NGUYỄN-VĂN-TẤN.
Commerçant, Bentré.

THẢO MỘC XUÂN THU

(Tiếp theo)

Bốn tướng tuy là vây đánh Thiên-trước-Huỳnh, song Thiên-trước-Huỳnh chẳng có chút chi sợ sệt; bởi rứa bọn dầy xe phải ngừng lại, Ngân-Hoa tiểu thơ ở trong xe kêu Kim-linh-Tử mà rằng: « Tam đệ, chẳng xong rồi, phía trước có cường đạo ngăn đón, còn đánh với gia tướng » Kim-linh-Tử nghe nói về ngựa lược tới nói: « Thăng cường đạo này lợi hại lắm sao? Kim-Bạc, người cùng xa-phu hãy ở đây với Thọ-thơ, để ta đến giết dạng lũ nó rồi sẽ đi. » Kim-Bạc

nói: « Lũ cường đạo này lợi hại công tử có đi thì phải cẩn thận cho lắm, bằng không thì để cho tôi đi với. » Kim-linh-Tử nói: « Chẳng hề chi, một ta thì cũng đủ. » Kim-linh-Tử tuổi tuy còn nhỏ song có võ nghệ tinh thần, có sức mạnh hơn người, cầm song chùy gõ cương võ ngựa xông tới kêu lời rằng: « Loài mao tặc chẳng đáng làm đều vô lý, có Tam công tử đến đây. » Thiên-trước-Huỳnh cười rằng: « Mi là đồ con nít, nào biết việc gì. » Kim-linh-Tử nghe

bào chề chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

nói tay cầm song chùy đánh tới, Thiên-trước-Huỳnh cầm đại đao đỡ ra rồi đảo ngựa lại dùng sức mạnh chém xuống trúng nănm Hoát Hương người ngựa đều sa xuống

đất, hồi hồi chết chưa tới số. Kim-linh-Tử thấy vậy mừng rỡ rằng: »

(Sau sẽ tiếp.)

Nguyễn-Bửu.

Số mạng

Chuyện một tên lính mao đồ

Tại cù lao Sạt-đen (Sardaigne) có hai anh em kia, tánh ý chẳng hợp cùng nhau. Một người tên là Bôn-quanh-xi-ni (Bonvincini) còn một người tên là Tô-ma-sô (Tommaso). Anh Tô-ma-sô này không làm chi hết, còn Bôn-quanh-xi-ni thì chuyên nghề nông phu, sốt sáng, lòng dạ tốt và trí hóa lại mở mang, nhưng mà rất unction cho va chẳng biết kèm chế tánh mạng mình, song xét kỹ lại trên đời, dầu cho ai cũng vậy, bề quá trí nhện nhục rồi thì phải sa ra đều dữ. Có tên kia ra đời huê nguyệt lắm, cứ theo quyền luyện em gái của Bôn-quanh-xi-ni hoải, anh ta đã ghe phen cản trở, nhưng mà cũng không được, quá nước giận đi rồi, mới cho người ấy một đao hòng về chín suối,

Khi ấy Bôn-quanh-xi-ni mới sang qua xứ An-dê-ri (Algérie) vào trong cơ lính mao đồ mà đầu quân. Cách ít lâu thăng lên chức cai, tánh tình sốt sáng, quan trên đều thương mến, anh ta cũng không hay chơi bởi theo bạn tác; đáng lẽ Bôn-quanh-xi-ni nương dựa theo đó, có lẽ ngày kia cũng được quyền cao lộc cả vậy.

Thế thể tình con người lạ lắm

thay! Dầu ai có thông thạo việc đời cho mấy đi nữa, cũng khó mà hiểu cho thấu lòng người.

Ngày kia, Bôn-quanh-xi-ni lại bỏ chức quân lính mà đi. Theo ý tôi tưởng anh ta nói rằng: mình làm vậy, mà ở trong chốn quân tình lãnh lầy chức cai như vậy thì có ra chi. Xứ An-dê-ri cơ bề làm ăn, nên anh ta mới tành như thế. Dầu anh ta phải chịu nhiều lúc gian truân, dầm sương phần mại khổ sở hết tình. Một người Au-châu như va mà phải ra thân làm mướn, treo non, lạng suối, hái củi, hầm thang, cực đã quá đời khổ biết đường bao.

Lâu ngày rồi Bôn-quanh-xi-ni mới đổi tên lại là Gu-đi-xi (Guidici), bỏ chốn sơn lâm, xa nơi sáng giã xuống chỗ phiên ba mà làm ăn. Không ai biết nó là đứa sát nhân tại cù lao Sạt-đen lúc nọ, và cũng không ai dè nó là tên lính mao đồ Bôn-quanh-xi-ni khi trước. Ban đầu thì Gu-đi-xi theo giúp việc với ông khai phá ruộng đất kia, anh ta ăn tiện ở tặng, biết chữ chớt, lần lần trở nên hào họ. Gu-đi-xi khi ấy mới xin nhập tịch dân Langsa. Lần lần được cử làm hội đồng thành phố, làm xã, hội

Tiệm bào chề chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

đồng cả tỉnh và được cử lên làm chánh chủ hội đồng cả tỉnh. Gu-di-xi được quờn cao lộc cả thì lấy làm toại chí lắm, thường khen thầm mình biết liệu biết toan, lại cảm ơn trời đất xuôi khiến số mạng mình được như vậy.

Một ngày kia, có người lạ mặt xin vào ra mắt Gu-di-xi, vừa bước vô tới phòng là n việc của anh ta, người ấy bèn nói rằng : ta chào Bôn-quanh-xi-ni đó. Chánh chủ hội đồng cả tỉnh Gu-di-xi bèn ngược đầu lên rồi làm thian, người ấy lại nói rằng : Coi ! mày đã quên tao rồi sao ? mày không biết tao là anh mày tên là Tô-ma-sô sao ? ngày nay tao thấy mày được từ tể như vậy thì tao cũng mừng cho mày đó. Còn phận tao đây thì trời nổi, sóng vập, gió dổi, tiền nhứt hai đũa mình hoạn nạn, nay phận mày đã yên rồi còn tao đây thì đương có mang sấu, đeo thảm. Hôm trước tao gặp mày đi xe ; chớ ! bây giờ mày chơn hơn chơn hải, lên xe xuống ngựa, ấy là đại phước đó. Gu-di-xi nghe nhắc đến lịch xưa thì thất thanh, bèn hỏi người anh rằng : bây giờ anh muốn có chỗ làm ăn không, tôi sẽ tính cho, ha ! muốn tiền bạc đừng trở về Sại-đen thì cũng được.

Tô-ma-sô bèn đáp rằng : ngày nay tao đã gặp mày rồi, tao chẳng muốn bỏ mày mà đi. Từ ngày đó Bôn-quanh-xi-ni như thú dữ đã vào chuồng, sấp mềm dễ năng, anh nọ khiến sao hay vậy. Của cải, Tô-ma-sô xài phá lãn lãn, nhưng mà Gu-di-xi cũng bốp bụng chẳng dám rầy rà. Anh ta mới nghĩ

rằng : ngày nay mình giàu có thiên hạ đều kiêu vì nếu mà người ta hay đặng mình là đũa sát như ngày nọ và tên lính trốn mà đi, thì còn chi là danh giá của mình, nên mỗi mỗi đều chi cũng chiều lòng người anh cả thấy.

Tô-ma-sô lại làm quá lễ, càng ngày càng cả tiếng ồn ào khó chịu và càng ngày càng xài phí to. Bữa kia nó biểu em là Gu-di-xi đưa tiền cho nó đi xài nữa thì Gu-di-xi than rằng : tiền bạc đã sạch trơn rồi, còn chi nữa mà anh hồng hời. Tô-ma-sô chẳng tin bèn hô lớn lên và ham rằng : mai này tao sẽ trở lại đây, mày phải làm sao cho có đặng tao xài nếu không có thì mày sẽ coi tao. Gu-di-xi một mình than thân tuổi phậu giọt lụy khôn ngừng, vì tình máu mủ nếu thì kể độc thì không đành nên phải cắn răn mà chịu. Buồn vì số phận lao đao cả đời không yên ổn được ; anh ta mới nghĩ tới chừng quân lính khi xưa, một tuần lãnh được bốn cát bạc lương, quan trên đều tin cậy ; miệng la giữ cho tròn bốn phận lính thì thôi, còn tiền nhứt làm sao thì trời kể ; suy tới nghĩ lui bèn nhứt định bỏ chức trốn đi, vào cơ lính mao đỏ ngày xưa mà đầu quân lại.

Người như nó vậy đã ruid có tội mà được nghĩa khí hùng anh chẳng muốn cho ai rầy quở, chẳng muốn có ai cất tiếng bạo tâng nên mới vào đầu quân nơi cơ lính mao đỏ.

Oi ! nẻo công danh danh bốp bụng mà thả trôi theo dòng nước, đề vào đây theo đường tên mủ

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

đạn, có khi chừng từ trận rồi mà không ai biết chất rằng tên chi. Anh ta mới đổi tên khác nữa quyết đánh liều nhắm mắt đưa chơn đề coi con tạo nó xảy vẫn tới đâu cho biết. Cách ít năm nay tại cõi Đông-Dương có một ông quan Đô-Đốc kia ở An-dê-ri lâu ngày, có gặp anh ta trong đám quân thì lấy làm lạ bèn cất tiếng lên kêu rằng : Ông chánh chủ . . . . Gu-di-xi làm bộ không nghe lo bằng súng chắc cứng trong tay còn con mắt thì cứ việc ngó thẳng, ông quan Đô-đốc ngụ ý hiểu liền bèn giả đồ nói lảng rằng : xói cái gói lên

cho ngay vai, cái miếng thao gài dây da phía bên tả, thấp hơn phía bên hữu một chút.

Ấy là ông bày đều mà nói chớ chẳng có chi cả, ý ngài nói vậy đặng cho tên lính ấy day mặt ngó ra phía sau, rồi ngài liền bỏ đi.

Ấy là chuyện của tên Bôn-quanh-xi-ni lấy tên Gu-di-xi rồi đổi lại tên khác nữa đã tử chiến tại Sam-banh (Champagne) ngày 25 tháng chín Langsa năm 1915.

Lê-thành-Trương.
lược dịch

(Du Journal)

TẶNG NGƯỜI BIẾT NHỘM SẮC NƯỚC VĂN MINH

Tôi làm việc tại Bắc-Kỳ mới về theo các quan đi hội Thương nghị viện, sáng đẹp hôm thứ năm 23 novembre 1916 tôi có đi đưa đám bà phu-nhơn của quan bác vật canh nông Bôn-quanh-xi-ni tại đường Richard đem đi an táng nơi làng Phú-Nhuận, đường đi ước chừng năm ngàn thước Langsa.

Động quan lúc 6 giờ sáng, người nha-quan bịch khăn đen áo dài, và đeo tùy đều mặc một sát áo trắng có võ lừ, và đội mũ trắng, đều sắp hàng từ trước linh cửu lạy bốn lạy rồi tên nha-quan ra hiệu lệnh đạo tùy đều bủa hàng hai vào nưng linh-cữu lên một cách êm ái lảng lảng, ra khỏi nhà rồi thẳng xa lên (nghĩa là những người đạo tùy đều lễ linh cửu lên vai) mà đi từ bước xem rất oai nghi, bác nước không xao cho đến nơi rạp đại linh xa mà đề vào êm thắm.

Đến 6 giờ rưỡi phát hành đi trước bởi một tám nghi môn đen thêu chỉ bạc, kế giá triệu cần, rồi kế 50 cái bàn mỗi cái đều đề cou-ronne và trước của các thân bằng cố hữu của quan lớn Bắc-vật đi mà những đạo tùy đều đều mặc một sắc ; có nhạc annam thổi kèn nam nghe ra thể thắm ; kẻ rạp đại linh xa thì các quan langsa và annam đi đưa hơn ba trăm người không kể tên hết đặng, đường đi xa chừng ấy mà đạo tùy đi một hơi cho đến huyệt, đúng 8 giờ sáng.

Tôi xem thấy đồ âm-công và rạp linh xa đều cần ốc xa cử sơn đen mà thép vàng xanh bạc chỉ trắng thêu chỉ tam-lam thì mặt, xem rất nghiêm trang nghi vệ toàn thể văn minh, rất âm hiệp với đồ tổng chung của quý quốc, đã rứt rỡ phong quan lại trông ra cách a bi âm cảnh nữa, thì tôi hỏi quan bá

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

Vật vậy đồ âm-công này của ai ?
Người trả lời rần của M. Huỳnh-trí-Phú ở Cholou, rue des Marins n° 209 ra Hà-nội ở một đôi năm trời mà phóng kiêu võ mướn thợ làm đem về để tại Cholon mà cho mướn.

Tôi vẫn là người Saigon trảy ra đất Bắc-kỳ mà làm việc đã mười mấy năm dư mà tôi chưa hề thấy đất Bắc-kỳ có đồ-âm công như thế tục người Bắc có dám ma trọng trọng và lớn thì mướn thợ mà bông bằng giấy đủ màu ngũ sắc mà đưa đám rồi đốt chớ không như thế này.

Sáng có M. Huỳnh-trí-Phú cùng đi đưa đám tôi hỏi thầy vậy chớ đồ âm-công đen này có mấy thứ?

Thầy trả lời rằng thầy có sắm đủ thứ, giá màu cũng có từ 40 \$ 00 sắp lên thì mướn ặng, và thầy nói với tôi rằng: tại nhà thầy bây giờ sáng có thứ đồ âm-công diêm măng và bài dâng đều theo bằng cườm để mùa mưa đi, dầu có gặp mưa lớn cũng cứ việc để vậy mà đi cho bằng lòng chủ mướn, chớ không có lột trần như mấy chủ chớ mướn đồ âm-công khác.

Ấy cũng là một cách cở rất cận tiện và vừa lòng người mướn. Thấy

vậy tôi lấy làm khen M. Huỳnh-trí-Phú là người biết nghĩ mà chế tạo đồ âm-công này: đổi đồ thay đen bỏ vàng làm trắng thật là phải cách thuận dụng; từ rày sắp đến khỏi hồ với, các nước văn-minh chế chúng ta dùng đồ âm công màu đỏ, là màu hỉ sự. Chẳng phải là một mình tôi khen mà thôi, cũng có các quan langsa và các quan annam mấy ông mấy thầy đi đưa đám này đều cho đồ âm-công này là phải cách ai-bi và đạo tùy ăn mặc một sắc lẳng lẳng không chộn rộn om sòm như mấy đám khác.

Vậy tôi ao ước cho những nhà cho mướn đồ âm-công đồ thườ nay từ rày sắp đến cũng nên bắt chước M. Huỳnh-trí-Phú mà đổi đồ thay đen coi cho phải cuộc ai bi thủy lụy.

Nhuộm sắc văn-minhngó mĩa mai,
Âm-công chế tạo rắt nên tài;
Diêm măng theo chỉ màu mang mát,
Cần chạm sơn đen sắc bóng mai;
Đổi đồ thay vàng xem thuận cảnh,
Thêm xanh thép bạc hải bi ai;
Từ đây khỏi hồ cùng chừ quắc,
Kiểu cách bày ra đáng mặt thầy.

Huỳnh-mai-Liêu.
Commis à la Direction
des Finances, Hanoi
đôn tặng

Túy-Kiều điển nghĩa

Những từ quân khách lân-la,
Tuần trăng thâm-thoát, nay đã
thêm hai.

Cách tường phải buổi mời, tré
Dưới đào đường có bóng người
thướt-tha;

Từ ngày mướn nhà người nơi xứ
lạ mà ở, ngày giờ thắm-thoát
nay đã hai tháng rồi.

Một buổi kia, trời êm, Kim-Trọng
đang rình thấy cách tường có
dạng người thướt-tha dưới cây
đào.

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai,

Buong cầm, xóc áo vợi ra.
Hương còn thơm nước, người đã
vắng tanh.

Lần theo tường gấm (1) dạo quanh,
Trên đảo, nhác thấy một nhánh
kim-xoa (1) bis.

Giơ tay với lấy về nhà:
« Mấy trong khuê-các đầu mà
dền đây ?

« Gấm. ầu người ấy bấu này,
« Chẳng duyên, chưa để vào tay
ai cầm ! »

Liên tay nhăm-nhia, biêng năm,
Hây còn thoang-thoảng (2) hương
trâm chưa phai.

Tan sương (3) đã thấy bóng người
Quanh tường ra ý tìm-tôi (4) ngăn-
ngờ.

Sanh đà có ý đợi chờ,
Cách tường lên tiếng xa đưa
ướm lòng.

« Xoa này, bắt được hư không,
« Biết đâu Hiệp-phố, (5) mà móng
châu về ».

Tiếng Kiều nghe lọt bên kia:
« On lòng quân-tử, sá gì của rôi ?

Trọng liền buồn đờn cầm, xóc áo
vội-vàng chạy ra; đến nơi
người đã vắng tanh mà hương
còn thơm nức.

Lần theo tường gấm mà dạo quanh,
thỉnh-linh ngó thấy một nhánh
kim-xoa trên nhánh đảo.

Giơ tay với lấy kim-xoa đem về
nhà, lại nhớ thắm rằng: « Của
này trong khuê-các sao mà lọt
ra đây ? »

Gấm lại cái người ấy làm mất cái
bấu này; nếu mà chẳng duyên-
ngờ sao lại về tay mình cầm
được ? »

Cầm kim-xoa trên tay mà nhăm
nhia cho đến đổi quên năm.
Trong xoa hương-trâm hây còn
thoang-thoảng chưa phai.

Một lúc tan sương thì đã thấy
bóng người đi quanh-tường
tìm-kiểm mà không được, bộ
ngăn-ngờ.

Trọng có ý đợi chờ đã lâu, gặp điệp
đứng cách tường lên tiếng
ướm lòng.

Rằng: « Khi không tôi bắt được
xoa này, nhưng mà tôi không
biết Hiệp-phố đâu mà làm cho
châu trở về. »

Bên kia, tiếng Kiều nói qua rằng:
« Cái lòng quân-tử tốt, ấy là ơn
trọng, chớ cái của rôi đó mà
sá gì ? »

DỊCH XUÔI

Thoán mản, ngày tháng như thoi đưa tính lại, Trọng mướn nhà
ở được hai tháng có lẽ.

Ngày kia, trời êm, gió lặng, Trọng cũng hé cửa rình, thỉnh-linh
thấy bên kia hàng rào có bóng người thướt-thoát dưới cây đào. Trọng
bèn buong đờn-cầm đương cầm trên tay xuống, xóc áo xỏ giày, lật-
đặt chạy ra. Ra vừa khỏi cửa, xem kỹ lại thì người đã đầu mất, mà

Tiệm bảo chè chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa,
ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

mùi đầu hãy còn thơm. Kiểm táo-tác giầy lâu, ngó trọc lên ngọn đào, thấy trăm mắc kẹt đó... Trọng mừng quýnh, lập thế-thần leo rào với lấy, rồi cầm lo-le mà rằng: « Cái trăm này chắc là của người cửa các, phòng khuê, chớ chẳng phải tay tầm thường mà có được. Khi may của nàng chẳng? Không chừng nàng đi dạo mà làm mất, mà cũng là duyên nợ gì, chớ sao mình lại gặp? » Và nói và trở về nhà, ngồi nhâm-nhĩa hoai, hơi đầu dính trong trăm còn bay thơm-phức. Một lát, ngó thấy có dạng người ra tìm-kiểm, mà coi bộ ngần. Ngó Kim-Trọng có ý đợi, thấy vậy mừng lòng, mới đưa lời ước thữ, rằng: « Cô ôi! Tôi nói xi được cây trăm này đây, mà tôi chẳng biết của ai, tôi giao lại. Nếu phải của cô, tôi vui lòng trả cho cô dặng làm quen... »

Kiểu đáp rằng: « Quán-tử lảo-tâm, ơn đáng nấy, sá chi một cây trăm, mà phải nhọc lòng, thiệt tôi rất ngại dạ.

DIỄN TÍCH

(1) *Tường gâm.* — Hàng rào có cây lá, màu xanh như gâm. Tân-thời, người Langsa, hay trồng cây trà rừng làm hàng rào, cắt đều ngọn, rất đẹp mắt, ấy nên cho là *tường gâm*.

(1) *bis Kim-xoa.* — Trâm giắt đầu bằng vàng.

(2) *Thoang-thoang.* — Thơm phức, thơm nức nồng.

(3) *Tang-sương* — Đây là chỉ sớm mai, mà trước dùng chữ *êm-trời* không mây rành, vì *êm-trời* là trời không mây, không gió chớ không phải là nói *sương sa*. Vậy nên cho là không *hở-ưng*.

(4) *Tim tôi.* — Tim-lỗi.

(5) *Châu về Hiệp-phò.* — Nhà Hôn, tại Hiệp-phố mé biển có nhiều ngọc trân-châu, dân lượm bán mà độ nhứt khi kia, có quan thái-thủ tham-lán đèn trần-nhậm khác-khổ dân tình, dân trốn đi xứ khác thì châu cũng đi theo sau có quan thanh-liêm chánh-trực đèn Hiệp-phố, dân trở về làm ăn thì châu cũng về.

Theo câu Kiều thì Kim-Trọng nói không biết chủ cây trăm là ai mà trả lại.

LỜI RAO

Bán một cái nhà ngói, vách gạch, nền cao, kiềng Tây, lát gạch, hàng rào sắt, sau có vườn, cây hoa trái phân minh, đất vườn 33 cao, 54 thước, ở tại đường Lò-gốm, làng Bình-hiên, Chợ-lớn, giá mua đất và cất nhà 6.000 ngàn bạc. Nay có diệp muốn bán rẻ lắm; định phân nửa. Tục nói mua áo rẻ, mua dễ mất, là vậy đó. Vì nào muốn mua, xin hãy chịu phiền đến đó xem, như bằng lòng, lúc rảnh đến tại Chợ-lớn, bán tính với Mái-chính Trần-Bánh ở tại tiệm Di-Sanh đường Huê-Viên (rue Jardin)

Trần-Bánh.

Saigon. — Imp. de l'Union.

Le Gérant: LƯƠNG-KHAC-NINH

Tiệm báo chế chánh G. RENOUX, trước rạp hát Langsa, ai hỏi mục lục thì gửi đến chẳng sai.

Lục tỉnh khách lâu

Tại góc chợ mới Saigon đường Espagne số 84, 86, 88, 90 và 92, có cho mượn PHÒNG NGŨ rộng rãi và sạch sẽ, để tiếp rước khách sang.

Lại có bán ĐÈN KHÍ, giầy, chup và các đồ phụ tùng về việc đèn khí; đèn dầu lửa và đèn dầu xăng.

GIÁ RẺ

Viết thơ cho M. Trân-quang-Nhiệm là Chủ-sự tiệm ấy.

CAO BẠCH

Tiệm Tác-Lý ở đường Kinh-lấp Boulevard-Charner số môn bài 99 có bán và sửa đồng hồ đủ thứ, đèn dầu Essence, dầu lửa, nhứt là máy may, máy viết chữ và đèn Manchon vân vân. Máy hát đĩa hát kim và xoàn, Tây, Tàu và Annam bán giá vừa. Lục-châu qui khách khả nhơn lòng tin, đến đó mua đôi phen thì rõ Đồng-lâu vô khí, thính chư quán tương tư.

Tác-Lý.

QUỲNH-MY

NGUYỄN-NGỌC-CU'

Số 20, Đường Amiral Courbet (Chợ Bến thành mới)

Gạo, than, củi, nước mắm, tấm, cám, trà hột, trà tàu, thuốc hút, cùng các vật dụng khác.

Nước mắm Phú-quốc.

Tiệm này bán ròng nước mắm ở tỉnh Bình-thuận, không bán nước mắm làm tại đây.

Mua vật chi, hoặc sai đến hàng phố, hoặc gửi giấy, thì có kẻ đem đến nhà chẳng sai.

BIJOUTERIE-ORFEVRERIE

TÂN-HIỆP-THÀNH

Nhà bán đồ nữ trang, ở đường Thủy-binh số nhà 184, Cholon, tục kêu là đường Xóm-mũi.

Giấy thép nói số 381.

Kính lời cho Lục-châu qui-khách dặng rõ: Tại tiệm tôi có bán đồ nữ trang theo kim thời, rất nên xinh đẹp. Thật là một tiệm có danh tiếng trong Nam-kỳ.

Nay tôi kính cho Quý-ông, Quý-bà hay. — Tôi có làm đồ theo kiểu mới nệ nhân cho Quý-bà dùng, xem thiệt là mỹ quan.

Trong món đồ có đóng tên và có biên-lai cho Quý-bà làm tin.

Sau này: Cúi xin Lục-châu quân-tử trước là giúp sức cho người Đồng-bang làm cho nên việc, sau nữa làm gương cho kẻ hậu tấn. — Tung tán vĩ thương vi bốn.

Cuộc mãi thương của tôi nay tấn bộ, cũng nhờ ơn Lục-châu quân-tử chiếu cố. Tôi rất cảm ơn.

Nay kính,

NGUYỄN-VĂN-LẠC dit BẢY KHOẾ.

VUA LỚN TRỦ ĐỒ VẬT THỰC

NHỮNG NGƯỜI KẾ NGHIỆP HÀNG MOTTET VÀ CÔNG-TY

H. BLANC và HAUFF

Đàng CATINAT, SAIGON

Rượu nho đỏ và trắng (thùng và ra ve)

EAU DE TABLE NATURELLE

Perrier

Le champagne des eaux de table

WITH WHISKY, BRANDY, WINES, LEMON

Nước PERRIER

Như Soda, mua nguyên thùng và ve, ve lớn, ve phân nửa và ve góc tư.

Sữa hiệu CON GẤU

Sữa tươi tốt như mới nặn ra

SỮA ĐẶC NGỌT CONDENSÉ

Sữa đặc không đường condensé

Vàng sữa béo đặc

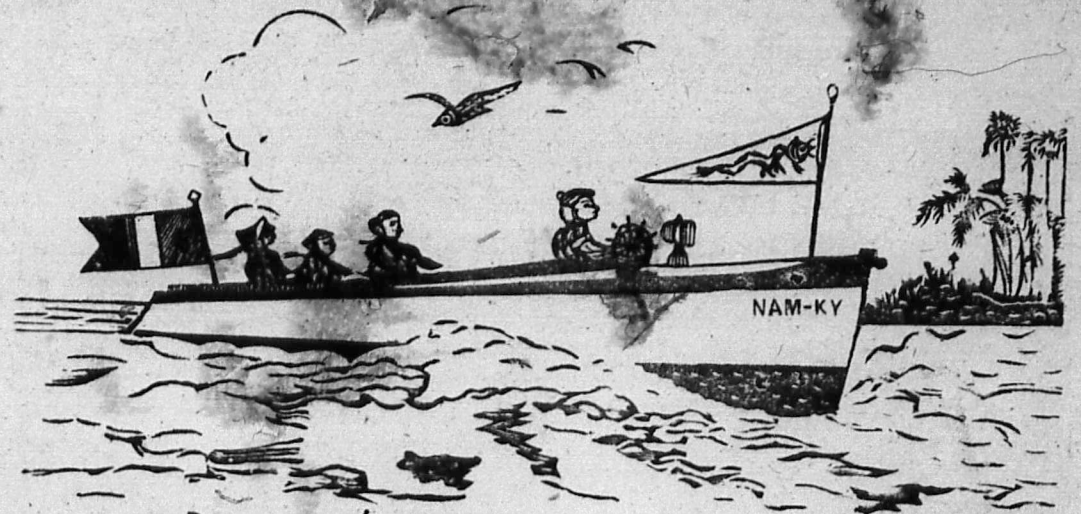

Sữa bò hiệu CON GẤU tại thành Suisse mần ra

Giấy hút thuốc hiệu CHAUVÉ-SOURIS

Máy viết chữ hiệu UNDERVOD, viết rõ ràng lắm.

Fondé en 1880 Breusch & Co
Saigon le 19 Décembre 1916

TÀU HỒI

« CA-NỐT »

CÓ KIỂU ĐỂ ĐUA, KIỂU ĐỂ ĐI DẠO, KIỂU ĐỂ ĐI LÀM CÔNG VIỆC, SỨC MẠNH NHIỀU BỰC LỚN NHỎ ĐỦ THỨ.
= VỎ BẰNG CÂY GIẤ-TI =

= MÁY QUÁY CỨNG CHẮC =

CHẮC CHẴN — CHẠY MAU — XINH ĐẸP

HÃNG CỦA ÔNG CH. BARDON

ĐƯỜNG PAUL BLANCHY MÔN BÀI SỞ 136.

PHÒNG VIỆC Ở ĐƯỜNG CATINAT

MÔN BÀI SỞ 7 TẠI SAIGON.

CƠ TRẠI ĐÓNG TÀU Ở KHÁNH-HỘI

— HAY HỎI TẬP SAO-LỤC GIÁ CẢ CỦA HÀNG —
CÁC PHỮ-GIA, ĐIỀN CHỦ, CÓ RUỘNG ĐẤT NƠI ME SÔNG, MÈ RẠCH NÊN XEM LỜI RAO NÀY.